

1986

İHD
İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

1986

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

2015 YILI İLK 6 AY
İNSAN HAKLARI İHLALLERİ
RAPORU

İHD DİYARBAKIR ŞUBESİ
2015

DEĞERLENDİRME

İnsan Hakları Derneği Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi 2015 Yılı İlk 6 Ay İnsan Hakları İhlalleri Raporunu açıklamak üzere bir aradayız.

2 yıldan fazla bir zamandır devam eden ve çatışmalı ortamın sona erdirilmesi ve Kürt sorunun demokratik yöntemlerle çözümüne dair büyük umutlar yaratan çözüm süreci, bildiğiniz gibi durma noktasına gelmiş ve bir süredir ilerleme gösterememektedir. Çatışmasızlık ortamının yarattığı durumun avantajlarını kullanmak ve bu sayede kalıcı toplumsal barışı inşa etmenin olanaklarına erişmek varken, AKP hükümetinin bu süreci ilerletmeye yönelik somut bir adım atmadığı ve taraflar arasındaki olası uzlaşma zeminini ortadan kaldıracak bir politik tutum içerisinde girdiğini belirtmek istiyoruz. Özellikle de 2015 Milletvekili Genel Seçimlerine hazırlık aşamasında Cumhurbaşkanı özelinde kullanılan çözüm karşıtı söylemler ve üslup, uzlaşmanın aksine toplumu kutuplaştırıcı tehlikeli bir ortam yaratmıştır. Çatışmalı ortama dönüşü kapı aralayan bir diğer tehlikeli durum ise, sürecin durağan hali ile paralel, PKK Lideri Sayın Abdullah Öcalan üzerindeki tecrit uygulamasının yeniden devreye konulmuş olmasıdır. İmralı heyeti, avukatları ve ailesiyle 5 Nisan'dan bu yana görüştürülmeyen Sayın Öcalan üzerinde geliştirilen tecrit, hukuk dışıdır. Biz insan hakları savunucuları, Sayın Öcalan'ın sürecin en önemli aktörü olması sebebiyle kendisine uygulanan tecritin, çözüm sürecinin nihai hedefi olan kalıcı toplumsal barışa karşı büyük bir tehdit olduğunu belirtmek istiyoruz. Bu nedenle Sayın Öcalan üzerindeki tecride derhal son verilerek diyalog ve müzakerelerin acilen başlatılması ve Sayın Öcalan'ın müzakere yürütebilecek özgür koşullarının oluşturulmasını çağrısında bulunuyoruz.

Ayrıca, süreç içerisinde yaşanan durağanlaşma hali, bölgemizde bir askeri hareketlilik ve çözüm iradesini toplumsal açıdan kırmayı hedefleyen provakatif girişimlere de sahne olmuştur. Süreci adeta samimiyet konusunda test edecek şekilde meydana gelen olayların önlenmesi konusunda devlet ve hükümet yetkilileri, başarılı bir sınav verememiş, barışçıl sağduyu siyasetini ve buna bağlı olarak tavrını geliştirecek bir tutum sergileyememiştir. Bu nedenle çatışmalı sürecin sona erdirilmesi ve Kürt sorunun demokratik yöntemlerle çözüme kavuşturulmasının Türkiye ve Kürdistan'da yaşayan halklarda yarattığı umut ve pozitif enerji, sürecin kesintiye uğraması sebebiyle giderek yerini kaygıya bırakmıştır.

Bildiğiniz gibi ortadoğu'da çok hızlı ve hareketli gelişmeler yaşanmakta ve ülkemizi de çok yakından etkilemektedir. Bu nedenle üzerinde durmak istediğimiz bir önemli konuda Rojava'dır. Türkiye siyasetinin Suriye'ye yönelik izlediği dış politika ve geliştirdiği tutarsız yaklaşımlar, maalesef Suriye ve Irak'ta türeyen ve insanlık dışı katliamlar gerçekleştiren IŞİD çetelerinin, Türkiye tarafından desteklendiği yönündeki iddiaları gündeme getirmiştir. Kimi basın ve yayın organlarında bu iddiaların sahiciliğine yönelik ortaya konulan belgeler mevcut iken, Türkiye'nin bu iddialar karşısında sadece sözel bir inkara gitmesi, ancak somut hiçbir çürütücü bulgu ile karşılık verememesi, iddiaların geçerliliği ile ilgili kuşkuların artmasına yol açmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin Suriye ve Rojava bölgesine yönelik barışçıl politikalar izlemesi gerektiğinin daha doğru bir siyaset olacağını ifade etmekle birlikte, bölgede büyük bir tehdiye dönüşen IŞİD çetelerine karşı daha açık bir tavır alması çağrısında bulunuyoruz.

Bölgemizde insan hakları ihlalleri, maalesef 2015 yılının ilk 6 ayında yine hızından hiçbir şey kaybetmeden devam etmiştir. İhlaller, işkence ve kötü muamele, düşünce ve ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, toplanma ve gösteri hakkına yönelik müdahaleler, kadına ve çocuklara

yönelik şiddet, ekonomik ve sosyal haklardaki kayıplar gibi pek çok değişik ve kategorik konularda açığa çıkmıştır.

2015 yılının ilk 6 ayında bölgemizde 48 toplumsal gösteriye müdahale edilmiştir. Yine 6 ay içerisinde, çoğunluğu gösterilere katıldıkları gerekçesiyle, 227'si çocuk 1216 kişi gözaltına alınmış, 21'i çocuk 147 kişi tutuklanmıştır. Kişi güvenliği ve özgürlüğünün büyük oranda tehdit edildiği bölgemizde; güvenlik güçlerinin toplumsal gösterilerde, dur ihtarına uymadığı gerekçesiyle, keyfi veya kasti bir biçimde gerçekleştirdiği müdahalelerde ise, 7 yurttaş yaşamını yitirirken, 10 yurttaşımızda değişik biçimlerde yaralanmıştır. 2015 yılının ilk 6 ayında, gerek gözaltında olsun, gerekse gözaltı yerleri dışında ve gerekse de toplumsal olaylarda olsun, işkence ve kötü muamele ile ilgili ihlaller yaşanmaya devam etmiştir. Gözaltında cinsel tacize varan insanlık dışı işkence yöntemlerinin yer aldığı raporumuzda, 46 kişi güvenlik güçleri tarafından işkence ve kötü muameleye maruz kalırken, 44 kişi de toplumsal gösterilerde gerçekleşen orantısız güç kullanımı nedeniyle darp edilmiş veya yaralanmıştır. Raporumuzda yer alan bu veriler, güvenlik güçlerinin orantısız güç kullanımına başvurduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye'deki infaz rejiminin, evrensel hukuk değerlerinin uzağında kalması, hapisanelerde yoğun hak ihalelerine neden olmaktadır. Hapishanelerde tecrit, izolasyon, işkence ve kötü muamele gibi ihlallerin belirgin olarak görüldüğü raporumuzda, özellikle sağlık hakkı ihlallerinin hala devam ettiği görülmektedir. Derneğimizin sürekli güncellediği verilere göre, hapishanelerde 282'si ağır 721 hasta mahpus bulunmaktadır. Hasta mahpusların tedavi edilmemesini veya tahliye edilmemelerini ve tüm bu durumlar için gerekli yasal değişikliklerin yapılmamasını evrensel hukuk, vicdan ve ahlaki değerlerle bağdaşır bulmadığımızı, bu nedenle de başta hükümet olmak üzere, sorumlu tüm mekanizmalara bu konuda sorumluluk bilinciyle harekete geçme ve gerekli mevzuat değişikliklerini yapma çağrısında bulunuyoruz. Ve açık bir dille belirtmek istiyoruz: Hapishanelerde bu güne dek yaşanan onlarca ölümün ve bundan sonra yaşanacak ölümlerin sorumlusu, devlettir.

Kadına ve çocuklara yönelik şiddet artış göstererek, 2015 yılının ilk 6 ayında bölgemizde yine vahim bir tablo ile karşımıza çıktı. Sadece 6 ayda 17 kadın intihar etti, 4'ü ise teşebbüste bulundu. Aile içi ve toplumsal alanda gerçekleşen erkek şiddeti sonucu 33 kadın katledildi. 13 kadın ise cinsel istismara maruz kaldı. Kadın katliamlarını münferit olaylar olarak değil, yapıcı sosyal politikaların yoksunluğunun bir sonucu olarak değerlendirdiğimizi, bu nedenle kadın yönelik her türlü şiddetin politik olduğunu ifade etmek istiyoruz. Eril devlet anlayışının bir sonucu olarak kadınlara yöneltilen şiddete karşı, eşit ve pozitif cinsiyet ayrımcılığına dayalı yasal düzenlemelerin bir an önce yapılması çağrısında bulunuyoruz.

Şiddet ve istismar yoluyla hak ihlallerine maruz kalan bir diğer kesim ise çocuklar oldu. 15 çocuğun intihar ederek yaşamını yitirdiği 2015 yılının ilk 6 ayında, aile içi ve toplumsal alanda gerçekleşen şiddet sonucu 12 çocuk katledildi, 7 çocuk ise cinsel istismara maruz kaldı. Uluslar arası sözleşmelerle tanınan çocuk haklarının, Türkiye'de bir an önce yasal düzenlemelerle koruma altına alınmasını, yürürlükte denetlenmesini ve bu şekilde ihlallerin önlenmesine dair bir sürecin başlatılması çağrısında bulunuyoruz.

LGBTİ bireylerin genellikle toplumsal baskılar nedeniyle başlarına gelen saldırıları anlatmakta güçlük çektikleri bilinmektedir. Görünür olmayan ancak pek çok insan hakları ihlali ile karşı karşıya bulunan LGBTİ bireylere yönelik, Türkiye'nin bir an önce nefret

suçlarını düzenleyerek nefret saikiyle işlenen suçların cezalarını ağırlaştırmasını sağlayacak yeni yasal düzenlemeler yapılması ile ilgili hükümet yetkililerine çağrıda bulunuyoruz.

Düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik ihlallerde hızından hiçbir şey kaybetmeden devam ediyor. 6 ay içerisinde 450 öğrenciye üniversite birimlerinde olmak üzere toplamda 570 kişiye politik nedenlerle soruşturmalar açılmış, yine açılan davalarda 316 kişi ise çeşitli ve haksız cezalar verilmiştir. Demokratik yaşamın öngörüsüne dayanan bireysel düşünme ve ifade olanaklarının yaratılması devlet sorumluluğunda bir durum iken, bireysel bu çabalarının tehdit olarak algılanması ve cezalandırılması, ne demokrasi ile ne de özgürlüklerle bağdaşmadığını hatırlatmak istiyoruz.

Ekonomik ve sosyal haklara yönelik ihlallerin de artış gösterdiği 6 aylık süre içerisinde, iş cinayetleri, idari soruşturma ve sürgünler, işten çıkarmalar, ücretlerin ödenmemesi gibi ihlaller meydana gelmiştir. Bölgede 6 yurttaş güvencesiz iş koşullarında yaşamını yitirirken, 29 kişi ise yaralanmıştır. 498 kişi işten çıkarılmış, 15 kişiye ise idari soruşturmalar açılmıştır. Başta insan yaşamının kutsallığının her şey üstün olduğuna duyduğumuz inançla devlet ve ilgili hükümet yetkililerini, işçilerin yaşam güvenliklerini sağlayarak iş cinayetlerini önleyecek tedbirler almaya ve bu ülkenin üretici gücü emekçilerin ekonomik ve sosyal haklarına saygılı olmaya davet ediyoruz.

Hazırladığımız raporda yer alan ihlaller, şüphesiz ki önlenabilir ihlallerdir. Bu nedenle biz insan hakları savunucuları, ülkemizde yaşam hakkı ihlalleri ile dolu bu tablonun artık değişmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu temelde, çözüm sürecinin bir an önce yeniden ilgili taraflarca müzakere edilerek sürdürülmesi ve sonuç alınması yönünde daha fazla çaba gösterilmesi çağrısında bulunuyor, insan hakları ihlallerinin son bulduğu, toplumsal barış, adalet ve özgürlüklerle dolu onurlu bir yaşam temenni ediyoruz.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
DİYARBAKIR ŞUBESİ

1986

2015 Yılı İlk 6 Ay İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU

İHLALLER	ÖLÜ	YARALI
YARGISIZ İNFAZ (Keyfi Öldürme, Silah Kullanma Yetkisinin İhlali ve Dur İhtarına Uymadığı Gereğiyle Öldürülen ve Yaralananlar)		
Polis ve Jandarma Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar	7	10
Köy Korucuları Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar		2
CEZAEVLERİNDE ÖLEN ve YARALANANLAR	3	
RESMİ HATA VE İHMAL SONUCU ÖLEN ve YARALANANLAR	7	1
POLİS ASKER İNTİHARLARI / ŞÜPHELİ ÖLÜMLERİ		
Polis ve Asker İntiharları / İntihar Teşebbüsleri	5	
Şüpheli Polis ve Asker Ölümleri	9	1
FAİLİ MEÇHUL SALDIRI SONUCU ÖLEN VE YARALANANLAR	9	416
SALDIRIYA UĞRAYANLAR		
Siyasi Parti, Sendika ve Dernek Yöneticisi / Üyesi	1	9
Gazeteci		4
Öğretmen / Öğretim Üyesi		1
Öğrenci		13
Yerel Yönetici	1	2
İşçi		3
Avukat		1
Doktor		9
Sağlık Çalışanı		5
SİLAHLI ÇATIŞMALAR		
Güvenlik Görevlisi		6
Silahlı Militan	3	
Siviller		1
<i>Not: Patlayıcılar sonucu ölen ve yaralanan güvenlik güçleri de bu rakama dâhildir.</i>		
YASADIŞI ÖRGÜT EYLEMLERİ SONUCU ÖLEN – YARALANAN SİVİLLER		3
SINIR HATLARINDA YAŞANAN ÖLÜM VE YARALANMALAR	8	12

MAYIN VE SAHİPSİZ BOMBA PATLAMASI SONUCU ÖLÜM ve YARALANMALAR

Erkek	1	1
Kadın		
Çocuk	2	3

KUŞKULU ÖLÜMLER

Erkek	10	
Kadın	13	
Çocuk	7	

İNTİHAR (Erkek)

	9	6
--	---	---

ÇATIŞMALI ORTAM NEDENİYLE YAŞANAN İHLALLER

Arazi, Yayla, Mera ve Otlak Yasağı	1
Askeri Operasyonlar Sonucu Yaşanan İhlaller	1
Verilmeyen Militan Cenazeleri	1
Militanların Ailelerinden Tazminat Talebi	8

Toplu Mezar İddiaları

Mezar Sayısı	5
Kişi Sayısı	57

Ortaya Çıkan Toplu Mezarlar

Mezar Sayısı	1
Kişi Sayısı	13

KADINLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER

Kadın İntiharları

İntihar	17
Teşebbüs	4

Aile İçi Şiddete Uğrayan Kadınlar

Ölü	11
Yaralı/Şiddet	6

Toplumsal Alanda Şiddete Uğrayan Kadınlar

Ölü	9
Yaralı/Şiddet	1
Tecavuz	1
Taciz	12

ÇOCUKLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER

Çocuk İntiharları

İntihar	15
Teşebbüs	1

Aile İçi Şiddete Uğrayan Çocuklar

Ölü	5
-----	---

Toplumsal Alanda Şiddete Uğrayan Çocuklar

Ölü	1
Yaralı/Şiddet	5
Tecavüz	4
Taciz	3

İŞKENCE YASAĞI

İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI ve KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ ve CEZALANDIRMA

Gözetiminde İşkence ve Kötü Muamele	3
Köy korucuları tarafından yapılan işkence ve kötü muamele	2
Gözetim Yerleri Dışında İşkence ve Kötü Muamele	41
Cezaevlerinde İşkence	9
Kaçırma ve Ajanlık Tehdidi	4
Tehdit Edilenler	24
Gösterilerde G. Güçlerinin Müdahalesi Sonucu Dövülen ve Yaralananlar	44
Özel Güvenlik Görevlilerinin Uyguladığı İşkence ve Kötü Muamele	1
Okulda Şiddet	2

KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİNE YÖNELİK İHLALLER

Gözetim Alınanlar

Yetişkin	1216
Çocuk	227
TOPLAM	1443

Tutuklananlar

Yetişkin	304
Çocuk	21

TOPLAM	325
Ev Baskınları	492
Örgüt Militanları Tarafından Ahkonulanlar	2
DÜŞÜNCE ve İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER	
Toplatılan ve Yasaklanan Yayınlar	5
Engellenen İnternet Siteleri	3
Anadili Kullanma Özgürlüğüne Yönelik İhlaller	4
DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE KARŞI AÇILAN SORUŞTIRMALAR	
Soruşturma Sayısı	15
Kişi Sayısı	120
DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE KARŞI AÇILAN DAVALAR	
Dava Sayısı	4
Kişi Sayısı	9
DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE VERİLEN CEZALAR	
Dosya Sayısı	17
Kişi Sayısı	203
ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER	
Baskına veya Saldırıya Uğrayan Siyasi Parti, Sendika, Dernek, Kültür Kurumu	
Siyasi Parti	14
Dernek	11
Diğer	1
Kapatılan / Kapatılmak İstenen Siyasi Parti, Sendika, Dernek, Kültür Kurumu	
Dernek	3
TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER	
Güvenlik Güçleri Tarafından Müdahale Edilen Toplantı ve Gösteriler	48
Ertelenen, Yasaklanan Toplantı ve Gösteriler	1
Açılan Soruşturmalar	2
CEZAEVLERİNDE YAŞANAN İHLALLER	
Sevk Uygulamaları	6

Sağlık Hakkı İhlali	76
Aile Görüşü Engellenenler	1
Tecrit ve İzolasyon	67
Haberleşme v.b Hakları Engellenenler	21
Cezaevlerinde Diğer İhaller	10
EKONOMİK ve SOSYAL HAKLARA YÖNELİK İHLALLER	
İş Kazaları	
İş Kazalarında Ölenler	6
İş Kazalarında Yaralananlar	29
İşten Çıkarılanlar	498
İdari Soruşturmalar	15
Sürgün Edilenler	21
Ücreti Verilmeyenler	201
EĞİTİM HAKKINA YÖNELİK İHLALLER	
Üniversitelerin Disiplin Kurulları Tarafından Soruşturma Açılanlar	450
Üniversitelerin Disiplin Kurulları Tarafından Ceza Alanlar	113
Hakkında Soruşturma Açılan Öğrenciler (Yüksek Öğrenim Öncesi)	16
Uzaklaştırma Cezası Alan Öğrenciler (Yüksek Öğrenim Öncesi)	6
Okuldan Atılan Öğrenciler	10
DİĞER HAK İHLALLERİ	
Sağlık Hakkı İhlali	66
Fişlenme İddiaları	873
2015 Milletvekili Genel Seçim İhlalleri	700
DİĞER BAŞVURULAR	89
TOPLAM İHLAL SAYISI	6912

NOT: 2015 Yılı İlk 3 Ay içerisinde insan hakları ihlalleri konularında Diyarbakır Şubemize 147 başvuru, Van Şubemize 15 başvuru, Batman Şubemize 10 başvuru, Muş Şubemize 5 başvuru, Urfa Şubemize 5 başvuru, Antep şubemize 5 başvuru ve Elazığ şubemize 1 başvuru da bulunulmuştur.

İHD DİYARBAKIR ŞUBESİ
DOKÜMANTASYON BİRİMİ

1986